

3 Varianta *povdat* se vyskytla častěji v oblasti svč. (spíše při jejích sev. okrajích), dále na Zábřežsku a již. Svitavsku, v záp. cípu nářečí jzč. a jednotlivě i jinde.

Obměna *bovda* byla zachycena ve dvou areálech, a to na vých. a sz. okraji svč. nářečí (s nečetnými přesahy do sousedních nářečí střč. a do sev. části nářečí čm.) a ojedinele také v jv. cípu střč. a jč. nářeční oblasti.

V obou případech jde o vzácná nářeční rezidua, typická pro starší generaci nářečních mluvčích.

Podoba *pouđat* se objevuje poměrně často v svč. dialektech, užívá se jí i v přílehlých nář. oblastech (zejména na Zábřežsku) a také ve vých. části jč. regionu, byla zapsána i v jedné vesnici na Chodsku.

4 —

5 a) pejseg d'elá bau, bau Ju 1

b) lofka Ju 2 — mofka Ju 2

Bá

310 a) **kráva** (2202b) — *mapa s. 433*

b) **na hlavu** (2203)

1 M a) kráwa
b) na hlawu

2 Na tzv. pozitivní mapě je zakresleno území, kde starší generace nářečních mluvčích zachovává v intervokálním postavení výslovnost bilabiálního *w* (*kráwa*, (*na*) *hlawu*); registrují se i případy, kdy dochází k zániku *v* (splynutím blízkých hlásek *w – v*). Tento zánik má v předložkovém spojení *na hlavu* odraz ve zmenšeném počtu vyslovovaných slabik. Mapa tak postihuje jak výslovnost trojslabičnou (*na-hla-wu*), tak i vzácně dochovanou výslovnost dvojslabičnou (*na-hlawu*).

Výslovnost bilabiálního *w* na počátku slov *voda*, *vlak* (2202a) byla zaznamenána v areálu rozsahem přibližně shodném s výskytem podob *kráwa*, *na hlawu*. Samostatně se nezpracovávala.

3 Bilabiálně vyslovované *w* bylo ve zkoumaných výrazech *kráwa* a *na hlawu* zachyceno v svč. nář. a v přesazích i v nář. sousedních (v sev. úseku nářečí čm., na sev. Zábřežsku a v nář. střč.). Největší územní rozšíření přitom má (trojslabičně vyslovované) spojení *na hlawu*, jeho areál zasahuje z oblasti svč. až do Polabí a místy do horního Posázaví. Dvojslabičná výslovnost *na-hlawu* byla zaznamenána zvláště při okrajích této oblasti.

4 —

5 a) krmit kráwu Ju 2 — na tráwu Ju 1

b) na hlawu Ju 2

Bá

311 a) **pivovar** (60) — *mapa s. 435*

b) **spravovat** (2204)

vepřové maso (ČJA 1, 119)

1 M a) piwowar
pijowar
b) sprawowat
spraowat
sprauwat

2 Pozitivně se mapuje výskyt intervokálního *w* a přidružených změn ve slově *pivovar* a *spravovat*. Svč. podoby *sprawowat* a *piwowar* jsou „náležité“ nářeční podoby v dialektu, v němž je živé bilabiální *w*. Soudíme, že v oblasti vm. a slez. nářečí nedošlo ke změně *w > j*; zdejší hláskovou obměnu *pjowar* lze vysvětlit disimilací hlásek *v – v* (*pivowar*) $> j – v$ (*pjowar*). U výrazu *spravovat* se navíc sleduje i forma *spraovat*. Ta vznikla zjednodušením výslovnosti, podpořeným ještě tzv. disimilací na dálku *v – v* (*spravovat*) $> 0 – v$ (*spraovat*), v oblasti svč. a na Zábřežsku mohl být zánik spojen i s oslabenou bilabiální výslovností *w* v pozici mezi samohláskami. Obměna *sprauwat* (vzniklá splynutím hlásek *w – u*) má původ ve variantě *spravuvat* se zakončením *-uvat*, utvořeným analogií podle prezentu.